

مرتضی خداقلی^۱، یوسف طلوعی^۲، کامران اسماعیلی^۳،

۱: استادیار، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی اصفهان

۲: دانشجویی دکتری اقلیم شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

۳: دانشجویی دکتری اقلیم شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

چکیده

دوره خشک به عنوان یک پدیده خزننده ای است که در اثر کمبود رطوبت ناشی از کاهش میزان بارندگی به وقوع می‌پیوندد. خسارات بسیار گسترده و وسیع این پدیده بخش های زیادی از جامعه را تحت تأثیر خود قرار داده و همه ساله زیان های بسیار زیادی را به بار می‌آورد، لذا پایش و پهنه بندی آن به عنوان یک اصل مهم در برنامه ریزیهای کلان باید مد نظر قرار گیرد. در راستای پژوهش انجام گرفته شدت های خشکسالی در یک دوره امداری ۱۵ ساله برای ۴ ایستگاه سینوپتیک، اردبیل، مشگین شهر، خلخال و پارس آباد با استفاده از برنامه کامپیوتری (DIP) در مقیاس های ۳،۶،۱۲،۲۴،۴۸ ماهه تعیین گردید سپس براساس شدت های خشکسالی به دست آمده در ماههای مختلف، نمودارهای روند تغییرات شاخص SPI در مقیاس های ۳،۶،۱۲،۲۴،۴۸ ماهه تهیه گردید و سپس با استفاده از مدل کریجینگ برای مقیاس های ۳،۶،۱۲،۲۴ ماهه نقشه های پهنه بندی ترسیم شد. نتایج حاصل از این مطالعه حاکی از وقوع پدیده خشکسالی در همه ایستگاهها است که با شدت و ضعف های توأم بوده و بطور کلی مرکز و شرق استان در نزدیکی شهرستان اردبیل در همه مقیاس ها دارای فراوانی و شدت خشکسالی بیشتری می باشد. از نظر طبقه بندی شدت سالهای مرطوب و خشک، غالباً در ایستگاههای مورد مطالعه حالت بارش نرمال، هراز گاهی سال خشک و نیز دوره مرطوب قابل مشاهده میباشند که سالهای با بارش نرمال از توالی و تداوم بیشتری نسبت به سالهای مرطوب و خشک برخوردارند. همچنین فراوانی رخداد دوره های خشک کوتاه مدت (سه ماهه) بیشتر از ۷۰ مورد است در حالی که فراوانی رخداد دوره های بلند مدت در مقیاس های زمانی ۳،۶،۱۲،۲۴،۴۸ ماهه کمتر می باشد و دیگر نتایج نشان داد که خشکسالی کوتاه مدت دارای نوسانات و تغییرات زیادی می باشد و حساسیت بیشتری نسبت به تغییرات شرایط رطوبت دارد و نتایج حاصل از پهنه بندی مشخص کرد که دوره های خشک به وقوع پیوسته در قسمت های مرکزی استان (اطراف ایستگاه اردبیل) تداوم و شدت بیشتری نسبت به سایر مناطق دارد.

کلمات کلیدی: شاخص بارندگی استاندارد، پهنه بندی، دوره